

BOROS TAMÁS

Jót tenni kevés pénzből is lehet

Interjú Takács Katával, a Szegedért Alapítvány
2026-os Debreczeni Pál-díjasával

Takács Kata neve Szegeden egybeforrt a Napos Oldal a Sérült Emberekért Alapítvánnyal. Egész tevékenységét, eddigi életművét ismerte el a Szegedért Alapítvány Társadalmi-Állampolgári Kuratóriuma a Debreczeni Pál-díjjal. Aki otthonosan mozog a szegedi civil világban, különösen a segítségre szoruló sérült vagy fogyatékkal élők világában, az gyakran találkozhatott Katával, aki immár három évtizede ezeknek az eseményeknek az egyik szíve és lelke. A kezdetektől fogva tudta, hogy ez az ő útja. Sikeres kitelepülések, kézműves foglalkozások és táborok fémjelzik azt az utat, amit az alapítvánnyal megtettek és amelyek segítségével lehetőségük nyílik a mai napig is arra, hogy több száz sérült vagy segítségre szoruló szegedi ember kerülhet újra közelebb azokhoz a lehetőségekhez és élményekhez, amelyek ép társaiknak természetesen. Nem lehet elmondani 30 év minden szépségét, nehézségét. Kata azonban ebben az interjúban kiemelt egy-két szívet melengető pillanatot. Bár állítja, hogy az évek előrehaladtával ő is fáradtabb, mint korábban, az életét nem tudja az intézeti fiatalok nélkül elképzelni.

– *Adja magát az első kérdés: számítottál erre az elismerésre?*

– Teljes meglepetés volt nekem, nem is sejtettem. Persze nagyon megtisztelő.

– *Egész életműved a segítsérről, a szociális érzékenységről szól. Mi az első emléked, tapasztalásod ezzel kapcsolatban?*

– Már gyerekkoromban is ezt a mintát láttam a szüleimtől. Mindig szerettem az állatoknak vagy más embereknek adni az uzsonnámat, a kakaómat, a játékaimat. Ez az attitűd velem együtt nőtt fel és vált a felnőtt életem részévé is.

– *Hol nőttél fel?*

– Itt Szegeden, a belvárosban, a Jósika utcában, és most ugyanoda visszaköltöztem a szüleim halála után. A lakáson kívül az udvaron van egy picike kis sziklakertem, egy kis tóval, amit nagyon-nagyon szeretek. Gyermekkori emlékem, hogy a nagymamám a Galamb utcában lakott, sokat játszottam ott azokban az években, volt nyulam, és kutyáim. Őket édesapámmal is sokat sétáltattuk, sőt kutyaiskolába járatuk. Nagyon szeretem az állatokat.

– *Pályád azonban az emberek segítése felé fordult elsősorban. Az elejétől tudtad, hogy a benned rejlő szociális érzékenység az óvodapedagógia felé visz majd?*

– Kezdetben ezért dolgoztam óvodában. Ezt követően egy rövid ideig vállalkozó voltam, majd jött az életembe a Napos Oldal. És bár az életemnek ez egy nagyon kedves és szerencsés fordulata volt, de hozzátartozik az is a történetekhez, hogy leszálalkoltak ekkor, és ennek hatására kezdtem el önkénteskedni.

– *De úgy tudom, kezdetben nem csak a Napos Oldalnál önkénteskedtél.*

– Valóban. Az Ágota Alapítványnál is önkénteskedtem és azt az időszakot is sze-

rettem. Időben az is 1997–98 körül volt. Táborban voltunk, állami gondozott és sérült gyerekekkel közösen. Számomra ez is egy kis csoda volt. Ha az ember nem a saját szemével látja, talán el sem hiszi, mennyire meg tudnak pozitív irányban változni ezek az állami gondozott gyerekek, hogyha akár csak kisebb feladatot, felelősséget kapnak, valamint önállóságot és tiszteletet. Ilyenkor sokkal kevesebb volt az ital, a kábítószer, mint máskor. Hiszen legyünk őszinték, kamasz-, és fiatal korban sok gyermeknél előjönnek ezek a függőségek, ezeknél a gyerekeknél pedig hatványozott a veszély. Ám az említett felelősség megadása sokat javított ezen a helyzeten náluk. Erről mi annak idején sokat beszélgettünk a fiatalokkal. Valamint volt egy mentor mögöttük, aki segített nekik, soha nem érezték magukat egyedül. Gondoljunk csak bele, 17–18–19 éves fiatalok foglalkoznak a sérült társaikkal. Nagy felelősség, számomra is az volt, de én azt gondolom, ez mindkét csoportnak nagyon jót tett: az egészséges fiatal megtanulta értékelni az egészségét, a másik csoport pedig fizikális segítséget kapott, de lelkileg talán még többet. Többféle helyen önkénteskedtem a 90-es évek második felében. Kiemelném a cserkészeknél végzett ilyen jellegű munkámat, amit nagyon szerettem, szóval tudtam, hogy az életem ebbe az irányba kell, hogy menjen, és végül a Napos Oldalnál maradtam, immáron 30 éve. De azt fontos ismételtelen leszögezni, hogy mindenhol, ahol önkénteskedtem, a szívügyemnek tekintettem a dolgomat.

– *Mi az, ami végül a Napos Oldal felé mozdított téged?*

– Valahogy úgy éreztem, hogy ennek a rétegnek és ezeknek a sérült embereknek van a legnagyobb szüksége az én segítségemre. Innentől kezdve ezt a vonalat vittem tovább, egyre jobban belemélyedtem, egyre több mindent csináltunk. 2006-tól

például már bértámogatás segítségével megváltozott munkaképességű embereket tudtunk foglalkoztatni. Volt, hogy három fővel dolgoztunk, volt, hogy húsz körül volt ez a létszám az évek folyamán. Ettől kezdve gyakorlatilag csak ezzel foglalkoztam, és be kell valljam, annyira odatettem magam, hogy néha ez a magánéletem rovására is ment. A munka és a család mellett alig jutott időm másra.

– *Mennyire volt nehéz megszoknod azt, hogy vezető lettél, viszonylag elég gyorsan?*

– Én lényegileg a gyakorlatban tanultam meg mindent. Már az önkénteskedésem, tehát 1996 előtt, bejártam kézműves foglalkozásokra az Agyagos utcába. Már ekkor úgy fogadtak a fiatalok, mintha húsz éve ismernénk egymást. Hatalmas volt az igény arra, hogy kimozdítsuk őket a szürke hétköznapiakból. Először csak játszótérre vittük ki őket, közösségi játékokat szerveztünk, majd jöttek a táborok, kezdetben Zánkán, majd a 30 év alatt Szegeden, Órségben, Sátoraljaújhelyen, Szolnokon, Nyíregyházán, Gyulán, Hévízen és rengeteg más helyen is, évente volt, hogy 5–6 turnusban

akár 5–600 fővel, egy-két táborban integráltan is. Ez organikusan nőtte ki magát. Én tulajdonképpen nem lettem más vezetőként sem, mint amilyen önkéntes voltam, legalábbis így érzem. Persze szembesültem a civil lét nehézségeivel, hogy rendkívül kevés a pénz, és ebből adódóan a humán erőforrás sem áll korlátlanul rendelkezésre, ám azt is láttam, hogy jól tenni kevés pénzből is lehet. Például a kézműves foglalkozásokra nem kell feltétlenül drága anyagokat beszerezni, mindennek ellenére a gyermekek öröme ugyanakkora. Egy városi séta, vagy egy játszótér is rengeteget jelent az intézetben élő sérülteknek.

– *Ha jól tudom, ti többféle sérült gyermekkel, felnőttel foglalkoztok.*

– Mindenféle fogyatékossgal élő fiatal megtalálható nálunk, az értelmi sérülttől, a mentális zavarokkal élőkön keresztül, a mozgássérült, a látássérült vagy éppen a hallássérült fiatalokig. Többségük halmozottan sérült fiatal. Tevékenységünk valóban mindenféle fogyatékossgat felölel.

– *Ha már a különböző fogyatékossgakat sorolad az imént, akkor nem tudok nem kitérni arra, hogy Napos mesék címmel már két könyvetek is megjelent, amelyben mondhatni népmesei történetek által írtok gyermekeknek, a fogyatékkal élő emberekről, megismertetitek velük ezt a világot.*

– Ha egész pontosan akarok fogalmazni, akkor az első könyv maga a mesekönyv, míg a második egy e-könyv. Valóban, kifejezetten gyermekeknek szól, és ahogy te is említetted, a cél az, hogy megismertessük ezt a világot velük, érzékenyítsük őket a sérült emberek irányába. Éppen azt szerettük volna tehát velük elérni, hogy a történetek, amelyeket neves írók, fogyatékkal élő emberek és gyerekek (pl. Lackfi János, Szigei Jenő, Mézes Judit, Novák Natália, Koncz Erika, O. Kovács Ibolya, Koncz Erika, Bó-

dai-Soós Judit, Pártos Eszter, Kondra Katalin, Gáspár Sára, Harka Sára, Horváth Gábor) jegyezték, átöleljék a fogyatékosok szinte valamennyi fajtáját, ezáltal a gyerekek játékosan tanulhatnak belőle.

– *Mindig is azt éreztem veled kapcsolatban, hogy téged bármilyen problémával meg tudnak keresni a környezetben lévőők...*

– Igyekeztem ennek mindig eleget tenni, bár évtizedek távlatából azt is észrevettem, hogy ez nem mindig egyszerű. Toronyórát lánccal én sem tudok adni, szóval irreális elvárásokat nem tudtam teljesíteni, de azért mindig igyekeztem, különösen a gyerekek kedvében járni. Azonban néha, bármennyire is fáj az ember szíve, meg kell tanulni nemet mondani, még ha nem is ez a jellemző rám azokkal szemben, akik igazán segítségre szorulnak. Nekünk az a feladatunk, hogy kicsit színesebbé tegyük a szürke hétköznapjaikat, kihozzuk a fiatalokat az Agyagos utcából vagy éppen a Kálvária sugárúti épületből és közös programokat szervezzünk velük, nekik. Számukra ugyanis ezek a foglalkozások, valamint a táborok jelentik a kapcsolódást a külvilághoz.

– *Éppen az interjúnk készítése előtt egy nappal volt a farsangotok.*

– Ők is ugyanúgy imádják a bulit, a zenét, a nasikat, mint bármilyen más gyermek. Higgye el mindenki, ebben abszolút nem különböznek az egészséges embertársaktól.

– *Ha már a saját programokról beszélünk: mindig sikerül önkénteseket találniatok?*

– Vannak természetesen, mindazonáltal régebben sokkal többen voltak. A Covid óta egyre kevesebb, illetve az is szerepet játszott a létszám csökkenésében, hogy bevezették a középiskolásoknak a kötelező

önkéntes szolgálatot. Mert sajnos sokan amint ezt letöltik, el is mennek. Viszont csak az egyik oldalt mesélném el akkor, ha nem emelném ki a pozitív példákat is. Hiszen van már egyetemi kurzusunk is, nekünk, az önkénteskedéssel foglalkozó alapítványoknak. Éppen most megyek a Gazdaságtudományi karra, és ott nagyon sok lelkes fiataltal találkozok, akik talán hosszú távon is velünk fognak maradni. Általában egy vak kollégával és annak vakvezető kutyájával megyünk, mondanom sem kell, hogy mennyire népszerű a háziállat, de természetesen mindig figyelmeztetni kell a jelenlévőket, hogy a kutya éppen dolgozik. A kurzus végén, amikor a hám lekerül, van lehetőség simogatni is. Róadásul most egy beszoktatás alatt álló kölyökkutyával megyünk, az idősebb háziállatunknak pedig blogja is van a facebookunkon, weblapunkon, ahol „élményeiről mesél” (#Bodzablog).

– *Utaltam arra hogy visszatérünk még rá, hogy milyen változatos tevékenységeket folytattok.*

– Annyit azért hozzátennék, hogy ezek a tevékenységi körök a legutóbbi időig folyamatosan bővültek, ám ezek száma csökkenésnek indult. Szerencsére azért még van kapacitásunk. Mostanában azon-

ban inkább a már említett kézműves foglalkozásokra, valamint a táborokra, szabadidős tevékenységekre helyezük a fókuszot, de létezik még a szintén már említett segítőkutya bemutató szolgáltatásunk, valamint szükség esetén a sérült emberekkel kapcsolatosan is nyújtunk jogi és szociális ügyekben segítséget, akárcsak gyógyászati segédeszközök kölcsönzésében. Amit nagyon sajnállok, hogy épp kapacitáshiány miatt megszűnt a társkereső szolgáltatásunk, pedig ezek az emberek is igénylik a társas-, és a párkapcsolatokat, csak önhibájukon kívül sokkal nehezebben tudnak a tettek útjára lépni. Nyilván nem panaszkodni akarok egy ilyen csodálatos elismerés elnyerése után, de korábban volt egy irodánk, voltak foglalkoztatottjaink és miután a megváltozott munkaképességű embereket nem tudtuk tovább foglalkoztatni, lejjebb kellett ebből adnunk. Az alapítvány egyetlen közfoglalkoztatottat tudott megtartani. Ő a vak munkatársunk, egyébként rendkívül talpraesett, egyedül is tud dolgozni, ő szervezi az érzékenyítéseket az óvodákba és az iskolákba. Valamennyi életkorban fontos ez az érzékenyítés, még a felnőtteknél is, éppen ezért városi rendezvényekre, cégekhez is szoktunk kijárni. Ezek felemelő dolgok, ám én is egyre inkább fáradok. Hatvan fölött az ember már érzi a határait. Éppen egy pályázat segítségével velünk dolgozó coach segített felismerni, hogy ha nem törődöm magammal, másoknak sem tudok adni, kell az énidő. Így tudatosan csökkenteni kezdtem a terhelésemet, több időt szánok a családomra, az unokáimra, kikapcsolódásra.

– *Úgy sejtem, nagyon nehéz egy legmeghatóbb pillanatot kiemelni. Tudnál mégis felidézni ilyet?*

– Az egyik legmeghatóbb eset, ami most így hirtelen eszembe jut, hogy volt egy kislány Tekerespusztán, egy isten háta mögötti intézetben, akinek nem volt keze, de

telefonja sem. A portás hívott fel, hogy a kislány három napja kéri őt: hadd köszöntsen fel engem anyák napján, és telefonban elmondott nekem egy anyák napi verset. Ezek azok a pillanatok, amikor az ember érzi, hogy egy tábor, egy kapcsolat mit jelent egy gyerek életében. De minden ilyen esetet kiemelhetek, ami őszinte emberi, gyermeki szeretetet fejez ki, ezek között nehéz is rangsorolni. Viszont hadd meséljek, ehhez kapcsolódóan az önkéntesekről, mert ez nekik is rengeteget adhat. Olyannyira, hogy volt egy fiatal felnőtt, aki depresszióban szenvedett, szuicid gondolatai voltak. Felhívott engem ezzel a problémával, javasoltam neki, hogy jöjjön el a táborunkba, itt jó helye lenne. És mindez bevált. Olyan remek kölcsönhatásba került az egyik fogyatékkal élő kortárs lánnyal, hogy ettől a korábban szuicid lány élete teljesen megváltozott. Látta azt, hogy az ő csalódása, problémája, bár jelentős, de megoldható, és, ahogy ő fogalmazott, másoknak sokkal jelentősebb az a nehézség, amivel együtt kell élnie. Nem is értette, miért nyavajgott eddig ennyire, ő, aki nem is indul akkora hátrányból az életben, mint sokan mások. Azt mondta nekem, hogy több hónap kórházi kezelés nem adott neki annyit, mint a táborban töltött idő.

– *Mennyire felelősségteljes feladat és mennyire tart sokáig egy önkéntest felkészíteni?*

– Az önkéntesekre vonatkozik néhány külön szabály. Először is, a szegedi táboraink kivételével csak nagykorúak lehetnek, és még Szegeden is csak körülbelül napi 4–6 órában engedünk 18 évnél fiatalabb önkéntest dolgozni, tehát nem ottalvásra. Viszont azt is tudni kell, hogy az önkénteseinknek és a táborlakóknak is van mentoruk. Tehát a szó jó értelmében véve, kontroll alatt állnak, bármikor segítséget kérhetnek és kapnak is. Ennek a mentornak kell magasabban kvalifikált embernek lennie.

– Mit terveztek, például a 30 éves születésnap közeledtével sor kerül egy nagyobb bulira?

– Szeretnénk méltóképpen megünnepelni ezt a kerek évfordulót, ami szeptember 18-án lesz az Agórában. Nyitott rendezvényként mindenkit szeretettel várunk. Annak idején ezt tettük, amikor 25 illetve 20 évesek lettünk, sőt, a nagykorúságunk betöltésekor is. A 20 éves bulira már meg tudtuk tölteni az Agóra nagytermét, erre számítunk idén is.

– Noha beszéltél arról, hogy egy kicsit fáradtabb vagy, mindennek ellenére mégis azt látom folyamatosan, hogy tele vagy energiával. Nem tudom valahogy elképzelni, hogy te csak úgy simán nyugdíjba vonulsz.

– Az biztos, hogy amíg tudom, addig csinálom. Már csak azért is, mert van olyan munkatársam ugyan, aki több, mint 10 éve van mellettem, de neki is kisgyereke van, a családdal szeretne több időt tölteni, ahogy én is a fiammal és az unokáimmal. De azt sem tudom elengedni és elfeledni, hogy az

egy gyermekem mellett nekem azért rengeteg „örökbefogadott gyermekem” is van. Jól látod, nem tudom és nem is lehet itt hagynom azokat, akiknek rengeteget köszönhettem az elmúlt 30 évben, és bízom benne, hogy még sok-sok évig így lesz. Aki kívülről látott azt mondta nekem egyszer, olyan vagyok, mint egy tyúkanyó, akik mellett szaladgálnak a kis csibéi, de tudok anyatigrisként is viselkedni, ha a kiszolgáltatott fiatalokat bántják, rögtön a védelmükre kelek. Ennek elismeréseképpen 2007-ben a Gyermeki jogok világnapján is oklevelet vehettem át, illetve Szegedért Emlékéremmel is jutalmaztak.

– Milyen mottóval tudnád legjobban jellemezni a tevékenységeiteket?

– „A sérült embereknek joguk van a teljes és méltó élethez, olyan körülmények között, amelyek biztosítják méltóságukat, erősítik önbizalmukat, és megkönnyítik aktív részvételüket a közösségben.” és „A szeretet két embert gyógyít meg: azt, aki kapja, és azt, aki adja.”